

KRONIKK & DEBATT

KRONIKK:

E-post:
kronikk@klassekampen.no
Maks 6000 teikn inkludert
mellomrom. Legg ved
portrettfoto.

DEBATT:

E-post:
debatt@klassekampen.no
Innlegg over 3000 teikn kan
bli korta ned. Legg ved
portrettfoto.

Hilde Reinertsen
hilder@klassekampen.no
Kronikk- og debattredaktør.

Tollef Mjågedal
tollefm@klassekampen.no
Redaksjonssekretær.

Klassekampen honorerer normalt ikkje innsendt stoff. Innsendaren si e-postadresse blir trykt med mindre innsendaren reserverer seg mot dette. For Klassekampen sine generelle vilkår for publisering, sjå www.klassekampen.no/KK/index.php/news/home/generelle_vilkar

DEBATT ▶

Hvorfor får økonomene legge premissene for barnehagesatsingen?

Verdien av å leke

Jon Kaurel og Solveig Østrem

KRONIKK

Hensikten med å gå i barnehage er å leke og være sammen med venner. Det mener i alle fall barna som ble intervjuet i forbindelse med evalueringen av arbeidet med barnehagens rammeplan som presenteres i rapporten «Alle teller mer». Det barna opplever meningsfullt, omtales som lek uavhengig av om det dreier seg om samvær med andre barn eller aktiviteter knyttet til et fagområde.

Når barna oppfatter leken som betydningsfull, har de støtte i pedagogisk forskning som både fremhever lekens egenverdi i barns liv og dens betydning for barns læring. Disse aspektene står også sentralt i barnehagens samfunnsmandat. Den nye formålsparagrafen sier at barnehagen skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.

Den nye kunnskapsministeren står overfor store utfordringer når hun nå har ansvar for å realisere dette formålet. I mai la hennes forgjenger frem stortingsmeldingen «Kvalitet i barnehagen» (St.meld. nr. 41 (2008–09)). Regjeringen har lovet at fem års satsing på kvantitet skal følges av fem år med fokus på kvalitet. Det er imidlertid uklart hva som menes med kvalitet. Det mangler ikke på forsikringer om at man vil hegne om barnehagens egenart og det helhetlige synet på lek og læring. Men de konkrete tiltakene som er foreslått, peker i andre retninger. Dette har sammenheng med at de sentrale premissleverandørene for kvalitetsmeldingen befinner seg langt borte fra det barnehagefaglige kunnskapsfeltet. Tiltakene er i stor grad basert på rapporten fra Fordelingsutvalget (NOU 2009: 10), som i hovedsak besto av økonomer. Spørsmålet er om den barnehagen regjeringen ønsker seg, anerkjenner barndommens egenverdi, slik det er formulert i formålsparagrafen, eller om barn snarere forstås som investerings-

objekter. For kvalitetssatsingen begrunnes med det «lønner seg». Det påpekes at «internasjonal og nasjonal forskning viser at tidlig innsats gir stor gevinst» og at «grundig dokumentasjon på forskning viser at førskoletiltak er viktige og kostnadseffektive». Den samme argumentasjonen finner vi i stortingsmeldingene om kvalitet i skolen og om tidlig innsats for livslang læring. Disse bygger igjen på en rapport fra Senter for økonomisk forskning, som setter opp regnestykket: «For hver krone vi investerer på ferdighetsstimulerende førskoletiltak vil vi få brutto gevinster på mellom 1,40 og 4,50 kroner.»

Tanken om barnehage som en lønnsom investering kan virke uangrikelig fordi den kobles sammen med gode intensjoner om å hjelpe de sosialt mest utsatte barna. Gevinsten man vil oppnå, er sosial utjevning gjennom størst mulig «læringsutbytte» for alle barn.

Problemet med stortingsmeldingen er ikke intensjonene om å skape et mer inkluderende samfunn. Ei heller ønsket om at barn skal lære i barnehagen. Det er heller ingen grunn til å tvile på at gode barnehager har en positiv betydning, ikke bare for barns liv her og nå, men også i et langsiktig perspektiv. At dette koster penger er også ubestridelig.

Men vi står overfor store problemer når fagpersoner som har sin ekspertise på områder der ting kan tallfestes i kroner og øre, også får legge premissene for barnehagens innhold. Fordelingsutvalgets økonomer har opplagt mye kunnskap om statistisk metodologi, men manglende kunnskap om små barns læring. På et svært sviktende grunnlag trekkes det konklusjoner om

stikker av med hele læringsutbyttet i barnehagen. Med et kjapt og tilfeldig resonnement er interesse og motivasjon skrevet fullstendig ut av barns læringsprosesser.

Økonomenes løsning er å endre rammeplanen, slik at den rommer konkrete læringsmål og planer for hvordan målene skal nås av alle barn. De vil innføre krav om kjernetid der innholdet preges av formelle og voksenstyrte læringsaktiviteter.

Påstanden om at en barnehage som legger mindre vekt på barns initiativ og mer vekt på formell læring gir økt sosial utjevning, fremmes på et syltynt grunnlag. Likevel tas den for god fisk i stortingsmeldingen. Dokumentene og rapportene meldingen bygger på, presenterer konklusjoner som nærmest er basert på ren synsing fra noen få samfunnsøko-

MINDRE LEK?

Påstanden om at mer formell læring i barnehagen gir økt sosial utjevning, fremmes på et syltynt grunnlag, skriver kronikkforfatterne.

FOTO: HEIKO JUNGE, SCANPIX

heng mellom to forhold) blir raskt ensbetydende med kausalitet (at det ene er årsak til det andre) når grunnlagsdataene skrelles vekk for å få frem poenget.

Poenget er at vi må investere tidlig for å få mest mulig igjen senere. Det som her legges til grunn, er nobelprisvinner i økonomi James Heckmans ideer om multiplikatoreffekt. Hans hovedtese er at jo tidligere vi lærer, dess mer rekker vi å lære videre i livet.

Dette er gjennomgangstonen også i den ferske OECD-rapporten «Doing better for children». OECD konkluderer dessuten med at tiltakene rettet mot barn må evidensbaseres gjennom såkalte cost-benefit-analyser for å finne ut hva som gir størst avkastning. Problemet med både Fordelingsutvalget og OECD er at konklusjonene stemmer fordi premissene som legges til grunn er så forenklete at konklusjonene ved første øyekast virker rimelige. Med et annet ord: de blir selvreferensielle. Men i virkeligheten er det som å skrelle løk: Man finner ingen kjerne, og blir kun sittende igjen med tårer i øynene.

Så, kjære Kristin Halvorsen: Som statsråd er du avhengig av gode rådgivere. Men du er selv ansvarlig for hvilke rådgivere du velger å lytte til. For en finansminister er vanen med å lytte til økonomer godt innarbeidet. Spørsmålet blir i hvilken grad den nye kunnskapsministeren viser evne til å omstille seg. Vil du først og fremst lytte til samfunnsøkonomer som etterspør målbare effekt og læringsutbytte som lar seg kartlegge? Eller vil pedagogisk kunnskap om lek og læring legges til grunn for fremtidens barnehage? Vil vi bevege oss i retning av en evidensbasert eller en verdibasert barnehage?

Hva et barn er verdt er først og fremst et spørsmål om etikk, ikke om økonomi. Derfor bør vi kanskje lytte til det barna selv sier at de verdsetter: hverdager preget av lek og samvær som åpner for gode vennskap.

Jon Kaurel,
spesialkonsulent i Utdanningsforbundet
Solveig Østrem,
førsteamanuensis ved Barnehagesenteret, Høgskolen i Vestfold
Solveig.Ostrem@hive.no

«For hver gang konklusjonene gjentas faller eventuelle forbehold vekk, og argumentet tiltar i styrke»

barnehagens sosialpedagogiske tradisjon og dens helhetlige læringssyn. Det at barnas egne interesser og spørsmål danner grunnlag for læringsprosesser, fremholdes nær sagt som skadelig for de mest utsatte barna. Resonnementet går ut på at de barna som «har mange positive læringsopplevelser i hjemmet», så å si

nomer som har kommet over gamle effektstudier av fra USA med liten overføringsverdi til norske forhold. Problemet er at for hver gang konklusjonene gjentas faller eventuelle forbehold vekk, og argumentet tiltar i styrke. I stortingsmeldingen er det nærmest blitt en ubestridelig sannhet. Korrelasjon (at det er sammen-